

Dosarul nr. 2ra-355/23
2-21094166-01-2ra-03032023

prima instanță: Judecătoria Chișinău, sediul Centru – D. Tricolici
instanța de apel: Curtea de Apel Chișinău – M. Guzun, V. Sîrbu, V. Buhnaci

ÎNCHEIERE

06 septembrie 2023

mun. Chișinău

CURTEA SUPREMĂ DE JUSTIȚIE

în componență:

Președintele completului, judecătorul
judecătorii

Viorica Puica
Aliona Donos
Oxana Parfeni

examinând admisibilitatea recursurilor declarate de către Ministerul Justiției al Republicii Moldova, reprezentat de Alexandru Vicol și de către Victor Pridorjîni, reprezentat de avocatul Alexei Croitor,

în cauza civilă intentată la cererea de chemare în judecată depusă de Victor Pridorjîni împotriva Ministerului Justiției al Republicii Moldova cu privire la constatarea încălcării dreptului la examinare în termen rezonabil a cauzei, repararea prejudiciului moral și compensarea cheltuielilor de judecată,

împotriva deciziei din 30 noiembrie 2022 a Curții de Apel Chișinău, prin care s-au respins apelurile declarate de către Victor Pridorjîni și de către Ministerul Justiției al Republicii Moldova, fiind menținută hotărârea din 05 octombrie 2021 a Judecătoriei Chișinău, sediul Centru, prin care s-a admis parțial acțiunea depusă de Victor Pridorjîni,

constată:

La 22 iunie 2021, Victor Pridorjîni, reprezentat de avocatul Alexei Croitor, a depus cerere de chemare în judecată împotriva Ministerului Justiției al Republicii Moldova cu privire la constatarea încălcării dreptului la examinare în termen rezonabil a cauzei, repararea prejudiciului moral și compensarea cheltuielilor de judecată.

În motivarea cererii de chemare în judecată a invocat că este deținut preventiv în Penitenciarul nr. 13 Chișinău, în cadrul unei cauze penale examinate de Curtea de Apel Chișinău.

Reclamantul a menționat că, la 28 ianuarie 2019, a depus la Judecătoria Chișinău, sediul Ciocana, cerere prin care a solicitat constatarea ca fiind ilegală detenția sa în izolatorul de detenție provizorie al Direcției de Poliție mun. Chișinău, în perioada 04 iulie 2014 – 18 iulie 2014.

Prin încheierea din 28 iunie 2019 a Judecătoriei Chișinău, sediul Ciocana, a fost respinsă cererea sa privind constatarea detenției ilegale în cadrul examinării pedepsei, ca fiind inadmisibilă.

Prin decizia din 04 noiembrie 2019 a Curții de Apel Chișinău s-a admis recursul său, s-a casat încheierea din 28 iunie 2019 a Judecătoriei Chișinău, sediul Ciocana și s-a dispus rejudecarea cauzei în aceeași instanță, în alt complet de judecată.

Prin încheierea din 10 decembrie 2020 a Judecătoriei Chișinău, sediul Ciocana, a fost respinsă cererea sa privind constatarea detenției ilegale în cadrul examinării pedepsei, ca neîntemeiată.

Nefiind de acord cu încheierea din 10 decembrie 2020 a Judecătoriei Chișinău, sediul Ciocana, la 05 ianuarie 2021, a contestat-o cu recurs, care până în prezent se află pe rolul Curții de Apel Chișinău.

Reclamantul a notat că, examinarea cauzei durează din 28 ianuarie 2019 până în prezent, încălcându-i-se dreptul la examinarea cauzei în termen rezonabil și dreptul la un proces echitabil, fapt ce îi cauzează un prejudiciu moral estimat la suma de 200 000 de lei.

Reclamantul și-a întemeiat pretențiile în baza art. 473³ alin. (4) din Codul de procedură penală, art. 2 alin. (1), art. 5 alin. (1) din Legea privind repararea de către stat a prejudiciului cauzat prin încălcarea dreptului la judecarea în termen rezonabil a cauzei sau a dreptului la executarea în termen rezonabil a hotărârii judecătorești nr. 87 din 21 aprilie 2011, art. 2036-2037 din Codul civil și art. 6 CEDO.

Reclamantul Victor Pridorjîi a solicitat constatarea încălcării dreptului la judecare în termen rezonabil a cauzei intentate la cererea sa privind constatarea ca fiind ilegală detenția în Izolatorul de detenție provizorie al Direcției de Poliție mun. Chișinău, în perioada 04 iulie 2014 – 18 iulie 2014, încasarea din contul statului în beneficiul său a sumei de 200 000 de lei, cu titlu de reparare a prejudiciului moral și compensarea cheltuielilor de judecată.

Prin hotărârea din 05 octombrie 2021 a Judecătoriei Chișinău, sediul Centru, s-a admis parțial acțiunea depusă de Victor Pridorjîi.

S-a constatat încălcat dreptul lui Victor Pridorjîi la judecare în termen rezonabil a cauzei privind constatarea ca fiind ilegală detenția sa în Izolatorul de detenție provizorie al Direcției de Poliție mun. Chișinău, în perioada 04 iulie 2014 – 18 iulie 2014.

S-a respins pretenția cu privire la repararea prejudiciului moral și compensarea cheltuielilor de judecată (f.d. 39, 47-51).

La 05 octombrie 2021, în interiorul termenului prevăzut la art. 362 din Codul de procedură civilă, Victor Pridorjîi, reprezentat de avocatul Alexei Croitor, a depus prin intermediul poștei electronice apel împotriva hotărârii din 05 octombrie 2021 a Judecătoriei Chișinău, sediul Centru (f.d. 42, 43).

La 11 octombrie 2021, în interiorul termenului prevăzut la art. 362 din Codul de procedură civilă, Ministerul Justiției al Republicii Moldova, reprezentat de Alexandru Vicol, a depus prin intermediul poștei electronice apel împotriva hotărârii din 05 octombrie 2021 a Judecătoriei Chișinău, sediul Centru (f.d. 44, 45).

Prin decizia din 30 noiembrie 2022 a Curții de Apel Chișinău s-au respins apelurile declarate de către Victor Pridorjîi și de către Ministerul Justiției al Republicii Moldova, fiind menținută hotărârea din 05 octombrie 2021 a Judecătoriei Chișinău, sediul Centru (f.d. 87, 88-98).

În consolidarea soluțiilor, prima instanță și instanța de apel au reținut că, examinarea plângerii reclamantului Victor Pridorjîi privind constatarea detenției sale ilegale în Izolatorul de detenție provizorie al Direcției de Poliție mun. Chișinău, depuse în temeiul art. 469 alin. (1) pct. 18) și art. 471 din Codul de procedură penală, durează de la 28 ianuarie 2019 și până în prezent nu este emisă o soluție definitivă și irevocabilă, deși, art. 473³ alin. (4) din Codul de procedură penală stabilește că termenul maxim de examinare a acesteia este de 3 luni.

În opinia primei instanțe și instanței de apel, Ministerul Justiției al Republicii Moldova nu a demonstrat că motivele de încălcare a termenului de examinare a plângerii lui Victor Pridorjîi privind constatarea detenției sale ilegale în Izolatorul de detenție provizorie al Direcției de Poliție mun. Chișinău, îi sunt imputabile exclusiv reclamantului, cauza nefiind complexă.

În ceea ce privește conduita părților, prima instanță și instanța de apel au notat că responsabilitatea principală pentru judecarea cauzei și pentru desfășurarea rapidă a unui proces îi revine instanței de judecată. Deși, instanțele de judecată au demonstrat diligență în gestionarea cauzei, exprimată prin fixarea termenelor de judecare în intervale de timp rezonabile, aceste acțiuni au fost influențate inclusiv și de regimul special de lucru al instanțelor în legătură cu starea de urgență în sănătatea publică, cât și de volumul de lucru general al instanțelor, care de fapt se răsfrâng asupra desfășurării procesului de examinare și asupra termenilor rezonabili de examinare în general. Durata excesivă de examinare a cauzei intentate la plângerea depusă de Victor Pridorjîi privind constatarea detenției ilegale se mai datorează și remiterii de către instanța de recurs spre rejudecare a cauzei.

Astfel, s-a ajuns la concluzia că, prin prisma Legii nr. 87/2011, Victor Pridorjîi este în drept să înainteze acțiune în vederea constatării încălcării dreptului său la judecare în termen rezonabil a cauzei și repararea prejudiciului moral.

Prima instanță și instanța de apel au constatat că, durata mare a neexaminării cauzei intentate la plângerea depusă de Victor Pridorjîi privind constatarea detenției ilegale încalcă cert dreptul acestuia la examinare în termen rezonabil a cauzei și, în consecință, dreptul la un proces echitabil.

Cu referire la pretenția reclamantului cu privire la repararea prejudiciului moral, prima instanță și instanța de apel au remarcat, prin prisma art. 5 alin. (2) din Legea nr. 87/2011, că însăși constatarea încălcării dreptului reprezintă prin sine o satisfacție echitabilă pentru prejudiciul moral eventual suferit de reclamant.

La 13 februarie 2023, Ministerul Justiției al Republicii Moldova, reprezentat de Alexandru Vicol, a declarat recurs împotriva deciziei din 30 noiembrie 2022 a Curții de Apel Chișinău, solicitând casarea deciziei recurate și a hotărârii din 05 octombrie 2021 a Judecătoriei Chișinău, sediul Centru, cu pronunțarea unei hotărâri noi de respingere a acțiunii depuse de Victor Pridorjîi, ca neîntemeiată (f.d. 101-106).

În motivarea recursului a reiterat temeiurile de fapt și de drept ale speței, similare celor cuprinse în cererea de apel și în referința depusă asupra cererii de chemare în judecată, suplimentar invocând că instanța de apel a interpretat în mod eronat legea, a aplicat eronat normele de drept material și a apreciat arbitrar probele la dosar.

Recurentul Ministerul Justiției al Republicii Moldova a considerat că, instanța de apel a apreciat în mod evaziv raportul motivat și nu a examinat în mod just aspectele relevate în acest sens, or, din conținutul raportului se observă faptul că durata de timp a examinării cauzei nu a fost viciată din culpa instanțelor de judecată. La caz, a fost omis calculul învederat la punctul 10 din referința Ministerului Justiției al Republicii Moldova, care detaliază cu lux de amănunte rezonabilitatea procedurilor în cauza supusă controlului, prin prisma fiecărei instanțe, analiza Curții de Apel Chișinău rezumându-se doar la o motivare superficială și un simplu calcul calendaristic al termenului.

De asemenea, nu s-a ținut cont de faptul că anumite întreruperi ale examinării plângerii lui Victor Pridorjîni au avut loc din cauza acestuia și/sau a reprezentantului său, or, perioadă de influențare negativă din partea acestora este de 6 luni și 7 zile (03 februarie 2020 – 16 martie 2020, 01 iunie 2020 – 20 iulie 2020, 10 august 2020 – 16 noiembrie 2020).

Totodată, nu s-a luat în considerare perioada situației pandemice, în care au fost instituite regimuri speciale de activitate ale instanțelor judecătorești. Așa, în perioada 17 martie 2020 – 15 mai 2020 a fost instituită stare de urgență pe întreg teritoriul Republicii Moldova, toate termenele de orice tip fiind suspendate. Ulterior stării de urgență, au fost instituite diverse regimuri speciale de activitate în orice instanță, fiind atestată o anumită prolongație a duratei procedurilor, anume din considerentul necesității prevenirii infecțiilor justițiabililor, cât și personalului instanțelor, fapt ce nu pot fi apreciate ca o încălcare a termenului rezonabil de examinare a unei cauze.

Recurentul Ministerul Justiției al Republicii Moldova a considerat că instanțele judecătorești au respectat cu strictețe dreptul părților litigioase la examinare în termen rezonabil a cauzei și în comportamentul acestora nu se denotă o lipsă de diligență.

La 19 februarie 2023, Victor Pridorjîni, reprezentat de avocatul Alexei Croitor, a depus prin intermediul poștei electronice recurs împotriva deciziei din 30 noiembrie 2022 a Curții de Apel Chișinău, solicitând casarea deciziei recurate și casarea parțială a hotărârii din 05 octombrie 2021 a Judecătoriei Chișinău, sediul Centru, cu pronunțarea unei hotărâri noi de admitere integrală a acțiunii depuse de Victor Pridorjîni (f.d. 108, 109-110 recto-verso).

În motivarea recursului a reiterat temeiurile de fapt și de drept ale speței, similare celor cuprinse în cererea de chemare în judecată și în cererea de apel, suplimentar invocând că instanța de apel a nu a aplicat legea care trebuia să fie aplicată, a aplicat o lege care nu trebuia să fie aplicată, a interpretat în mod eronat legea și a aplicat în mod eronat analogia legii sau analogia dreptului, fapt ce constituie temeiuri de declarare a recursului, prevăzute la art. 432 alin. (2) lit. a), b), c) și d) din Codul de procedură civilă.

În opinia recurentului Victor Pridorjîni, instanțele judecătorești ierarhic inferioare au dat o apreciere eronată circumstanțelor speței, or, art. 473³ alin. (4) din Codul de procedură penală prevede expres că plângerea sa urma a fi examinată într-un termen de cel mult 3 luni. La caz, plângerea depusă la 28 ianuarie 2019 nu a fost examinată nici până în prezent. Astfel, a fost încălcat dreptul la un proces echitabil prin judecarea în termen rezonabil a plângerii sale.

Recurentul Victor Pridorjîni a considerat că, la stabilirea satisfacției echitabile pentru dreptul încălcat și a cuantumului prejudiciului moral ce urmează

a-i fi adjudecat, instanțele judecătorești ierarhic inferioare nu au aplicat prevederile art. 6 CEDO, art. 2 alin. (1), art. 5 alin. (1) din Legea nr. 87/2011, art. 2036 și art. 2037 din Codul civil. La fel, instanțele judecătorești ierarhic inferioare nu au ținut cont de circumstanțele în care a fost cauzat prejudiciul, restrângerea posibilităților la viața familială și socială, precum și statutul social al său. Or, sarcina probării prejudiciului moral nu poate fi pusă pe seama reclamantului și se apreciază individual pentru fiecare caz, luându-se în considerare argumentele ambelor părți în proces și excluzând-se pretenții excesive și vădit exagerate.

La 21 mai 2023, Victor Pridorjîi, reprezentat de avocatul Alexei Croitor, a depus prin intermediul poștei electronice referință la recursul Ministerului Justiției al Republicii Moldova, prin care a solicitat declararea recursului ca fiind inadmisibil.

În conformitate cu prevederile art. 434 alin. (1) Cod de procedură civilă, recursul se declară în termen de 2 luni de la data comunicării hotărârii sau a deciziei integrale, dacă legea nu prevede altfel.

Dispozitivul deciziei Curții de Apel Chișinău a fost pronunțat public la 30 noiembrie 2022. Conform extrasului din poșta electronică cu adresa „ana.rosu@justice.md”, decizia motivată din 30 noiembrie 2022 a Curții de Apel Chișinău a fost notificată participanților la proces în mod electronic la 13 februarie 2023 (f.d. 99).

Astfel, Completul de judecată al Curții Supreme de Justiție notează că, în speță, calea de atac în ordine de recurs a fost demarată în interiorul termenului legal, deoarece cererile de recurs au fost depuse la 13 februarie 2023 și respectiv 19 februarie 2023 (f.d. 101, 108).

Completul de judecată al Curții Supreme de Justiție consideră oportun de a învedera că, prin Legea pentru modificarea unor acte normative (modificarea cadrului normativ conex reformei Curții Supreme de Justiție) nr. 246 din 31 iulie 2023, în vigoare 18 august 2023, cu excepția art. IV, V pct. 1-9 și 11-16 și art. VII – 01 septembrie 2023, publicată în Monitorul Oficial al Republicii Moldova nr. 318-321 art. 570 din 18 august 2023, au fost introduse modificări în Codul de procedură civilă, inclusiv la capitolul XXXVIII – Recursul, secțiunea a 2-a, recursul împotriva actelor de dispoziție ale curților de apel.

Conform art. XI alin. (3) din Legea pentru modificarea unor acte normative (modificarea cadrului normativ conex reformei Curții Supreme de Justiție) nr. 246 din 31 iulie 2023, recursurile depuse la Curtea Supremă de Justiție până la data intrării în vigoare a prezentei legi vor fi examinate în baza temeiurilor în vigoare la data depunerii recursului.

În această consecvență, se deduce că admisibilitatea recursurilor depuse de către Ministerul Justiției al Republicii Moldova, reprezentat de Alexandru Vicol și de către Victor Pridorjîi, reprezentat de avocatul Alexei Croitor, împotriva deciziei din 30 noiembrie 2022 a Curții de Apel Chișinău, va fi examinată în baza temeiurilor stipulate în redacția art. 432 din Codul de procedură civilă în vigoare până la 01 septembrie 2023.

Examinând admisibilitatea recursurilor, fără prezența participanților la proces, în acord cu procedura specificată la art. 440 din Codul de procedură civilă, Completul de judecată al Curții Supreme de Justiție consideră că cererile de recurs depuse de către Ministerul Justiției al Republicii Moldova, reprezentat

de Alexandru Vicol și de către Victor Pridorjîni, reprezentat de avocatul Alexei Croitor, sunt inadmisibile, pentru motivele ce succed.

În conformitate cu art. 440 alin. (1) și (2) din Codul de procedură civilă, în cazul în care se constată existența unuia dintre temeiurile prevăzute la art. 433, completul din 3 judecători, printr-o încheiere irevocabilă adoptată în lipsa părților, declară recursul inadmisibil.

Încheierea privind inadmisibilitatea recursului, care conține sumar faptele cauzei, motivele și temeiul inadmisibilității, se publică pe pagina web oficială a Curții Supreme de Justiție și se expediază părților.

Urmează a fi reiterat că, procedura admisibilității constă în verificarea faptului, dacă motivele invocate în recursuri se încadrează în temeiurile prevăzute la art. 432 alin. (2), (3) și (4) din Codul de procedură civilă (în redacția în vigoare data depunerii cererilor de recurs).

În conformitate cu prevederilor art. 432 alin. (1) din Codul de procedură civilă, părțile și alți participanți la proces sunt în drept să declare recurs în cazul în care se invocă încălcarea esențială sau aplicarea eronată a normelor de drept material sau a normelor de drept procesual.

Aliniatele (2) și (3) ale aceluiași articol prevăd exhaustiv cazurile în care se consideră că normele de drept material sau de drept procedural au fost încălcate sau aplicate eronat, iar alin. (4) stabilește că săvârșirea altor încălcări decât cele indicate la alin. (3) constituie temei de declarare a recursului doar în cazul și în măsura în care acestea au dus sau ar fi putut duce la soluționarea greșită a cauzei sau în cazul în care instanța de recurs consideră că aprecierea probelor de către instanța judecătorească a fost arbitrară, sau în cazul în care erorile comise au dus la încălcarea drepturilor și libertăților fundamentale ale omului.

Verificând motivele de casare, invocate în recursuri, Completul de judecată al Curții Supreme de Justiție atestă că acestea nu se încadrează în temeiurile prevăzute la art. 432 alin. (2), (3) și (4) din Codul de procedură civilă, deoarece se referă la dezacordul recurenților cu soluția pronunțată de către instanța de apel și nu relevă încălcarea esențială sau aplicarea eronată a normelor de drept material sau procedural, respectiv nu constituie temei de casare a deciziei recurate.

Completul de judecată al Curții Supreme de Justiție, verificând din oficiu, existența circumstanțelor expuse în art. 432 alin. (4) din Codul de procedură civilă, și anume dacă au fost săvârșite alte încălcări decât cele indicate ce ar constitui temei de declarare a recursului în cazul și în măsura în care acestea au dus sau ar fi putut duce la soluționarea greșită a cauzei sau dacă instanța de apel a apreciat probele arbitrar, sau dacă ar exista erori comise ce ar duce la încălcarea drepturilor și libertăților fundamentale ale omului, nu a depistat.

Completul de judecată al Curții Supreme de Justiție reține că recursul exercitat conform Secțiunii a II-a are caracter devolutiv numai asupra problemelor de drept material și procedural, verificându-se doar legalitatea deciziei, dar nu și temeinicia ei în fapt.

În conformitate cu art. 433 lit. a) din Codul de procedură civilă, cererea de recurs se consideră inadmisibilă în cazul în care recursul nu se încadrează în temeiurile prevăzute la art. 432 alin. (2), (3) și (4).

Totodată, potrivit jurisprudenței CtEDO, recursul trebuie să fie efectiv, adică să fie capabil să ofere îndreptarea situației prezentate în cerere, să posede puterea de a îndrepta în mod direct starea de lucruri.

Completul de judecată al Curții Supreme de Justiție menționează că recursurile conțin obiecții de fapt și de drept, similare celor expuse în cererile de apel, care au fost analizate de către instanța de apel, fiind apreciate corespunzător. În consecință, nu există aparența unei încălcări a dreptului recurenților la soluționarea tuturor argumentelor cu privire la judecarea cauzei în apel, în modul în care este garantat de art. 6 § 1 al Convenției.

Completul de judecată al Curții Supreme de Justiție notează faptul că dezvoltarea recursului trebuie să cuprindă o motivare corespunzătoare, în sensul arătării cu claritate a acelor critici, care sunt de natură a învedera netemeinicia hotărârii și care se încadrează în temeiurile prevăzute la art. 432 alin. (2), (3) și (4) din Codul de procedură civilă. Nu este suficientă simpla expunere a circumstanțelor factice ale cauzei, fiind necesară motivarea recursului cu indicarea motivelor de netemeinicie pe care se bazează, precum și dezvoltarea lor. Motivarea recursului însemnând nu doar exprimarea nemulțumirii față de actul de dispoziție pronunțat în apel, ci expunerea tuturor motivelor pentru care, din punctul de vedere al părții, instanța a pronunțat o hotărâre neîntemeiată. Recursul nu se poate limita la o simplă indicare a textelor de lege, ci implică determinarea greșelilor imputate instanței de apel și o minimă argumentare a criticii în fapt și în drept, precum și indicarea probelor pe care se bazează aceste critici.

Drept urmare, Completul de judecată al Curții Supreme de Justiție reține că argumentele invocate de către recurenți nu pot constitui temei de admisibilitate a recursurilor, deoarece nu denotă încălcarea esențială sau aplicarea eronată a normelor de drept material sau a normelor de drept procedural, și, respectiv, nu constituie temei de casare a deciziei recurate.

În astfel de circumstanțe, Completul de judecată al Curții Supreme de Justiție concluzionează de a aprecia recursurile declarate de către Ministerul Justiției al Republicii Moldova, reprezentat de Alexandru Vicol și de către Victor Pridorjîni, reprezentat de avocatul Alexei Croitor, ca fiind inadmisibile.

Conform celor expuse, în temeiul art. 431 alin. (1) și (2), art. 433 lit. a), 440 alin. (1) și (2) din Codul de procedură civilă, Completul de judecată al Curții Supreme de Justiție

dispune:

Se consideră inadmisibile recursurile declarate de către Ministerul Justiției al Republicii Moldova, reprezentat de Alexandru Vicol și de către Victor Pridorjîni, reprezentat de avocatul Alexei Croitor, împotriva deciziei din 30 noiembrie 2022 a Curții de Apel Chișinău.

Încheierea este irevocabilă.

Președintele completului,
judecătorul

Viorica Puica

judecătorii

Aliona Donos

Oxana Parfeni